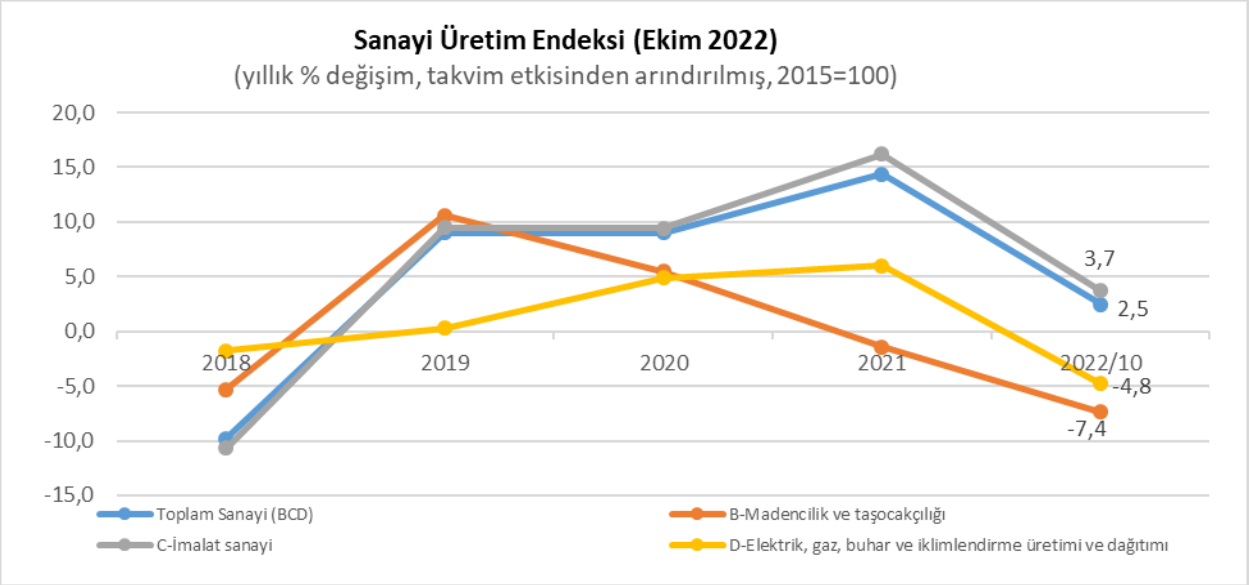
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
SANAYİ POLİTİKALARI VE KALKINMA MERKEZİ

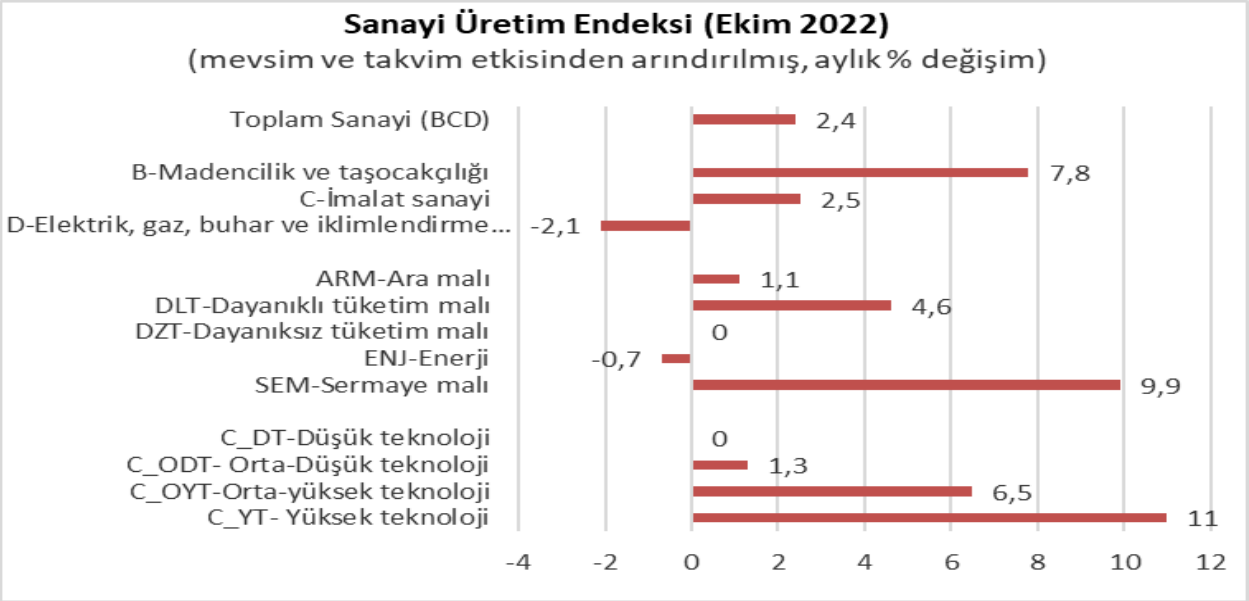
Sayı: (Aralık) 2022/4

EKONOMİ VE SANAYİ BÜLTENİ

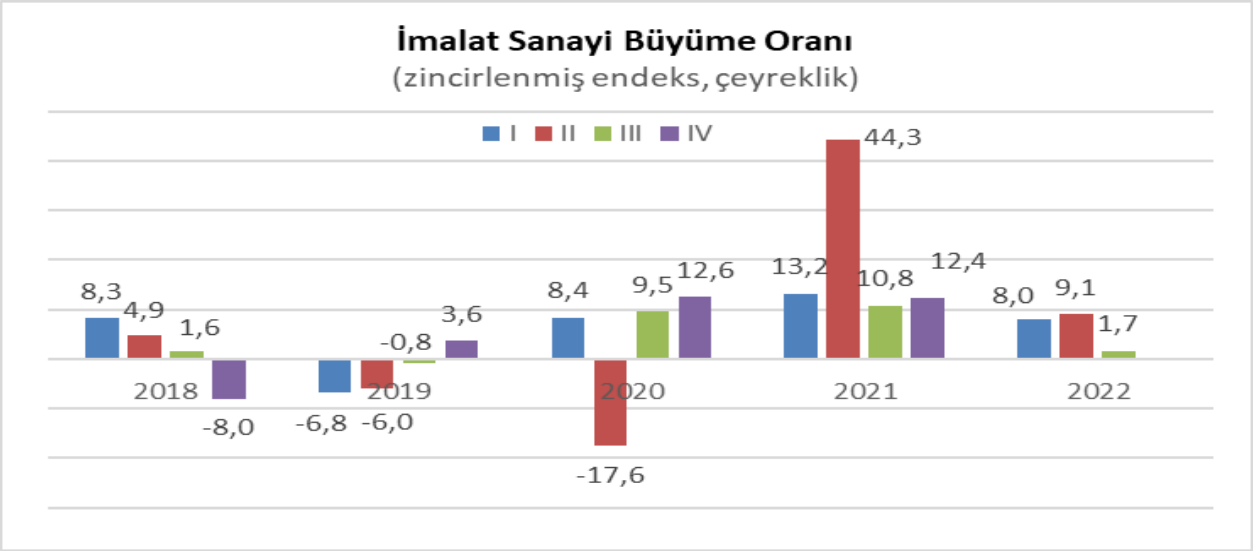
Kaynak: TÜİK

- Aralık 2022 itibarıyla açıklanan sanayi üretim endeksi istatistiklerine göre toplam sanayi üretimi yıllık bazda bir önceki yılın aynı ayına göre Ekim 2022'de %2,5 oranında arttı.
- Sanayinin alt sektörlerinden imalat sanayi üretimi %3,7 ile en yüksek artışı kaydetti.
- Diğer alt sektörlerden elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektöründe üretim %4,8 azalırken, madencilik ve taşocakçılığı sektöründe ise üretim %7,4 ile en yüksek düşüşü kaydetti.

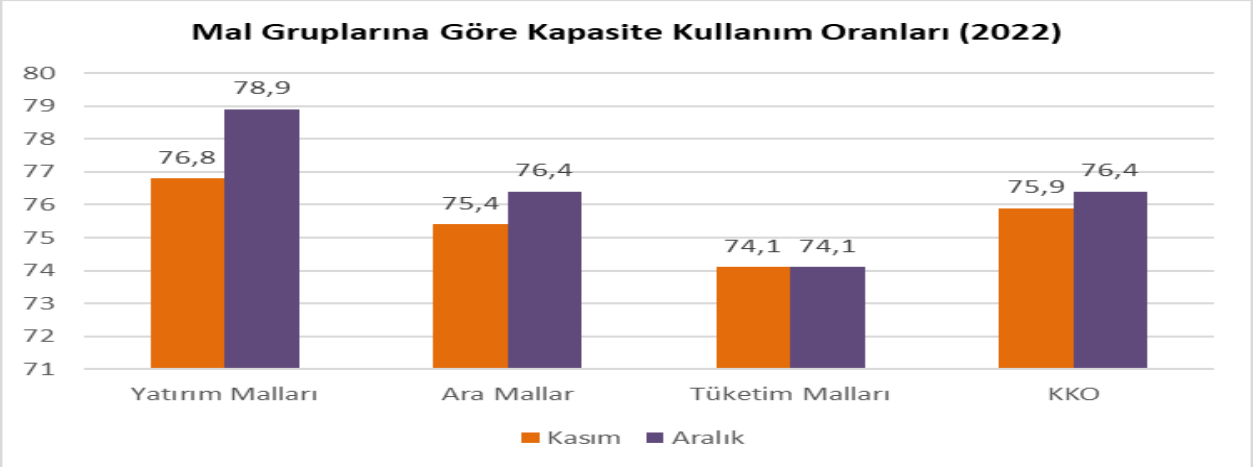
Kaynak: TÜİK

- Sanayinin alt sektörleri itibarıyla üretim; madencilik ve taşocakçılığında %7,8, imalat sanayinde %2,5 artarken elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektöründe %2,1 azaldı.
- Üretim ara mallarda %1,1, enerji üretimi %1,4, sermaye malı üretimi ise %1,3 oranında arttı. Dayanıklı tüketim malı üretimi artarken dayanıksız tüketim malı değişmedi.
- Yüksek teknoloji kapsamındaki sanayi tesislerinin üretimi %11'lik artışla ilk sırayı aldı. Orta-yüksek ve orta-düşük teknolojili ürün üretimi sırasıyla %6,5 ve %1,3 olarak gerçekleşti.
- Toplam sanayi üretimi bir önceki aya göre 2022 Ekim ayında %2,4 arttı. Göründüğü üzere elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme sektöründe ve enerjide değişiklik kaydedilmedi.

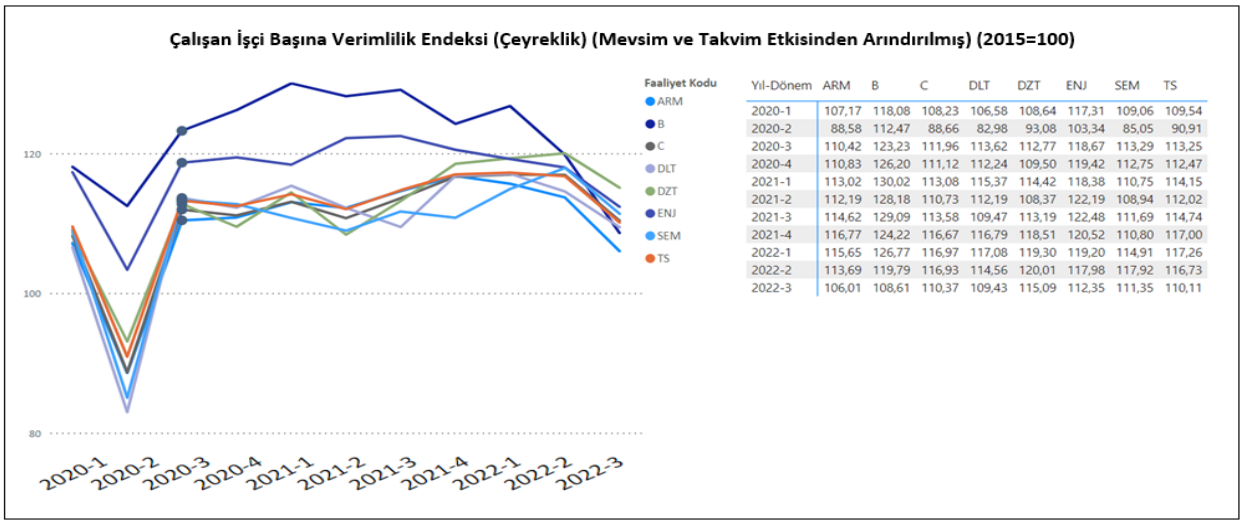
Kaynak: TÜİK

- 2009=100 referans yılı itibarıyla imalat sanayi, bir önceki yılın aynı ayına göre 2022 yılı I. çeyreğinde %8, II. çeyreğinde %9,2 ve III. çeyreğinde %1,7 oranında büyümüştür.
- 2022 III. çeyrekteki imalat sanayi büyüme oranının; enflasyonist etkiyle ortaya çıkması beklenen talep düşmesine bağlı olabileceği gibi, pandemi dönemi sonrasındaki yüksek büyüme oranları sebebiyle 2021 yılının aynı dönemiyle karşılaştırıldığında göreli daha düşük oranda gerçekleşmiş olduğu da söylenebilir.

Kaynak: TCMB

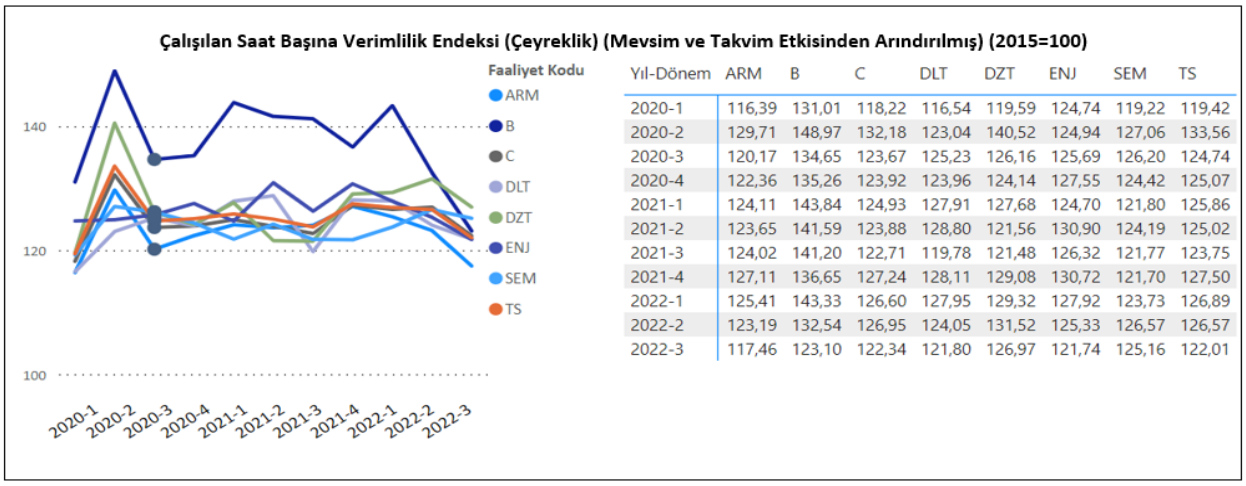
- Mevsim etkisinden arındırılmış kapasite kullanım oranları tüketim malları açısından değişmezken, Kasım ayından Aralık ayına en yüksek kapasite kullanım oranı artışı yatırım mallarında gerçekleşmiştir.
- Mevsimsellikten arındırılmış kapasite kullanım oranı toplamda Kasım ayında %75,9'dan Aralık 2022'de %76,4'e yükselmiştir.

Yıl-Dönem	ARM	B	C	DLT	DZT	ENJ	SEM	TS
2020-1	107,17	118,08	108,23	106,58	108,64	117,31	109,06	109,54
2020-2	88,58	112,47	88,66	82,98	93,08	103,34	85,05	90,91
2020-3	110,42	123,23	111,96	113,62	112,77	118,67	113,29	113,25
2020-4	110,83	126,20	111,12	112,24	109,50	119,42	112,75	112,47
2021-1	113,02	130,02	113,08	115,37	114,42	118,38	110,75	114,15
2021-2	112,19	128,18	110,73	112,19	108,37	122,19	108,94	112,02
2021-3	114,62	129,09	113,58	109,47	113,19	122,48	111,69	114,74
2021-4	116,77	124,22	116,67	116,79	118,51	120,52	110,80	117,00
2022-1	115,65	126,77	116,97	117,08	119,30	119,20	114,91	117,26
2022-2	113,69	119,79	116,93	114,56	120,01	117,98	117,92	116,73
2022-3	106,01	108,61	110,37	109,43	115,09	112,35	111,35	110,11

Kaynak: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
Not: ARM: Ara mal, B:Madencilik ve taşocakçılığı, C: İmalat sanayi, DLT: Dayanıklı tüketim malı, DZT: Dayanıksız tüketim malı, ENJ: Enerji, SEM: Sermaye malı, TS: Toplam Sanayi.

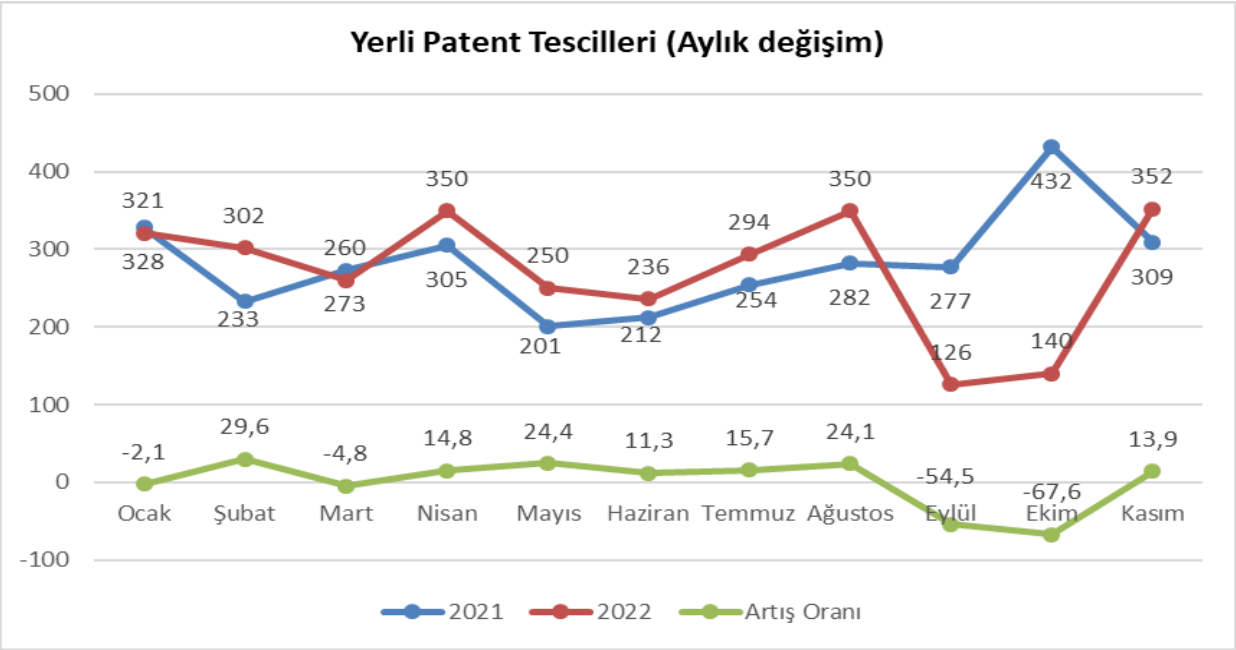
- 2020 yılı III. çeyrekte verimlilik Covid 19 pandemisi sebebiyle hem çalışan işçi başına hem de çalışılan saat başına düşmüştür.
- Çalışan işçi başına verimlilik ilerleyen çeyreklerde yükselmekle beraber genelde istikrarsız bir seyir izlemiştir. 2022/II. çeyreğinden itibaren işçi başına verimlilik sanayinin her alanında düşüş göstermektedir.
- Çalışan işçi başına verimlilik, mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış olarak; ara mallarda %6,01, madencilik ve taşocakçılığında %8,61, imalat sanayinde %10,37, dayanıklı tüketim malı üretiminde %9,43, dayanıksız tüketim malı üretiminde %15,09, enerjide %12,35, sermaye malı üretiminde %11,35 ve toplam sanayi üretiminde %10,11 olarak gerçekleşmiştir.

Yıl-Dönem	ARM	B	C	DLT	DZT	ENJ	SEM	TS
2020-1	116,39	131,01	118,22	116,54	119,59	124,74	119,22	119,42
2020-2	129,71	148,97	132,18	123,04	140,52	124,94	127,06	133,56
2020-3	120,17	134,65	123,67	125,23	126,16	125,69	126,20	124,74
2020-4	122,36	135,26	123,92	123,96	124,14	127,55	124,42	125,07
2021-1	124,11	143,84	124,93	127,91	127,68	124,70	121,80	125,86
2021-2	123,65	141,59	123,88	128,80	121,56	130,90	124,19	125,02
2021-3	124,02	141,20	122,71	119,78	121,48	126,32	121,77	123,75
2021-4	127,11	136,65	127,24	128,11	129,08	130,72	121,70	127,50
2022-1	125,41	143,33	126,60	127,95	129,32	127,92	123,73	126,89
2022-2	123,19	132,54	126,95	124,05	131,52	125,33	126,57	126,57
2022-3	117,46	123,10	122,34	121,80	126,97	121,74	125,16	122,01

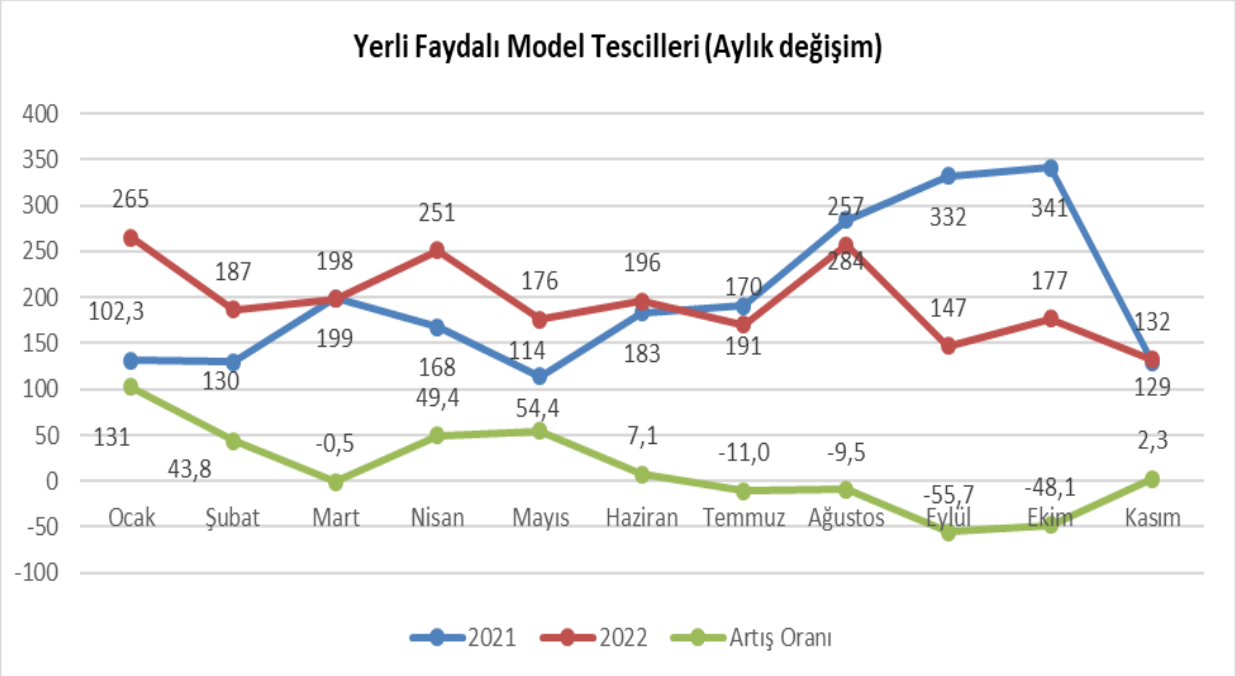
Kaynak: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
Not: ARM: Ara mal, B:Madencilik ve taşocakçılığı, C: İmalat sanayi, DLT: Dayanıklı tüketim malı, DZT: Dayanıksız tüketim malı, ENJ: Enerji, SEM: Sermaye malı, TS: Toplam Sanayi.

- Çalışılan saat başına verimlilik ilerleyen Covid 19 pandemisi sebebiyle 2020/II. çeyrekte düşmüş olmakla beraber sonraki çeyreklerde de büyük bir istikrarsızlık göstermiştir. çeyreklerde yükselmekle beraber genelde istikrarsız bir seyir izlemiştir. 2022/III. çeyreği itibarıyla çalışılan saat başına verimlilik sanayinin her alanında 2020/II. çeyreğinin de altına inmiştir.
- Çalışılan saat başına verimlilik, mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış olarak; ara mallarda %17,46, madencilik ve taşocakçılığında %23,10, imalat sanayinde %22,34, dayanıklı tüketim malı üretiminde %21,80, dayanıksız tüketim malı üretiminde %26,97, enerjide %21,74, sermaye malı üretiminde %25,16 ve toplam sanayi üretiminde %22,01 olarak gerçekleşmiştir.

Kaynak: TURKPATENT

- TÜRKPATENT, PCT (Patent İşbirliği Anlaşması) ve EPC (Avrupa Patent Sözleşmesi) çerçevesinde toplam yerli patent tescil sayısı Kasım 2021'de 309 iken, Kasım 2022'de %13,9 artışla 352 olarak gerçekleşti.
- Toplam yerli patent tescil sayısı Ocak-Kasım 2021 döneminde toplam 3106 adet olup, Ocak-Kasım 2022 döneminde %4,02 oranında azalışla 2981 adet olarak gerçekleşti.

Kaynak: TURKPATENT

- TÜRKPATENT ve PCT (Patent İşbirliği Anlaşması) çerçevesinde toplam yerli faydalı model tescil sayısı Ekim 2021'de 3241 iken, Ekim 2022'de %48,1 oranında azalarak 177 adet oldu.
- Toplam yerli faydalı model tescil sayısı Ocak-Kasım 2021 döneminde toplam 2202 adet olup Ocak-Kasım 2022 döneminde %2,1 oranında azalışla 2155 adet olarak gerçekleşti.

Sektörlere Göre Dış Ticaret (Kasım 2022)				
İhracat (FOB), (Kasım 2022)				
Sektörler (ISIC Rev.4)	**İhracat Payı (%)**	**Kasım 2021'e Göre Değişim (%)**	**Ocak-Kasım 2022 Dönemi İhracat Payı (%)**	**Ocak-Kasım 2021 Dönemine Göre Değişim (%)**
Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık	3,7	4,6	3,0	10,0
Madencilik ve Taşocakçılığı	1,6	-6,9	1,8	13,4
İmalat Sanayi	94,2	2,3	94,6	14,1
Toplam		2,1		13,9
İthalat (CIF), (Kasım 2022)				
Sektörler (BEC)	**İthalat Payı (%)**	**Kasım 2021'e Göre Değişim (%)**	**Ocak-Kasım 2022 Dönemi İthalat Payı (%)**	**Ocak-Kasım 2021 Dönemine Göre Değişim (%)**
Sermaye (yatırım) Malları	12,1	15,0	10,9	12,1
Ara (hammadde) Malları	77,3	10,9	80,9	43,1
Tüketim Malları	10,4	40,8	8,2	18,9
Toplam		14,0		36,6

Kaynak: TÜİK

- 2022 Kasım ayında toplam ihracatın %94,2'si, Ocak-Kasım döneminde ise %94,6'sı imalat sanayinden kaynaklandı. 2022 Kasım ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %2,3; 2021'in ilk onbir ayına göre ise %14,1 oranında artış gerçekleşti.
- Kasım 2022'de ithalatta en yüksek pay %77,3 ile ara (hammadde) mallara aittir. Ardından sırayla %12,1 ile sermaye (yatırım malları) ve %10,4 ile tüketim malları gelmektedir. 2022'nin ilk onbir ayında da sıralama aynıdır. Ocak-Kasım döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre en yüksek ithalat artışı %43,1 ile ara (hammadde) mallarda gerçekleşti. Tüketim malları ithalatı ise aynı dönem itibarıyla sermaye (yatırım)mallarından daha yüksek bir artış göstererek %18,9 oldu.

Teknoloji Yoğunluğuna göre İmalat Sanayi Dış Ticaret Payı (Kasım 2022)				
İhracatta (FOB) Teknoloji Yoğunluğu (Kasım 2022)				
	İhracat Payı (%)	**Kasım 2021'e Göre Değişim (%)**	**Ocak-Kasım 2022 Dönemi İhracat Payı (%)**	**Ocak-Kasım 2021 Dönemine Göre Değişim (%)**
Yüksek Teknolojili Ürünler	3,7	17,6	3,0	14,0
Orta Yüksek Teknolojili Ürünler	36,9	21,7	33,5	14,3
Orta Düşük Teknolojili Ürünler	26,8	-18,2	31,2	14,8
Düşük Teknolojili Ürünler	32,6	3,3	32,4	13,1
Toplam İmalat Sanayi		2,3		14,1
İthalatta (CIF) Teknoloji Yoğunluğu (Kasım 2022)				
	İthalat Payı (%)	**Kasım 2021'e Göre Değişim (%)**	**Ocak-Kasım 2022 Dönemi İthalat Payı (%)**	**Ocak-Kasım 2021 Dönemine Göre Değişim (%)**
Yüksek Teknolojili Ürünler	9,8	4,6	9,7	-1,7
Orta Yüksek Teknolojili Ürünler	40,9	6,3	41,5	14,5
Orta Düşük Teknolojili Ürünler	37,9	47,5	36,4	52,2
Düşük Teknolojili Ürünler	11,4	21,4	12,4	44,3
Toplam İmalat Sanayi		20,6		27,2

Kaynak: TÜİK

- 2022 Kasım ayında toplam imalat sanayi ihracatı içinde yüksek teknolojili ürün ihracatı %3,7 olup, bir önceki yılın aynı ayına göre %17,6 oranında artış kaydetti. Toplam imalat sanayi ihracatından en büyük payı %36,9 ile orta yüksek ve düşük teknolojili ürün ihracatı aldı. Orta düşük ve düşük teknolojili ürün ihracatı toplam imalat sanayi ihracatının %59,4'ünü oluşturdu. Ocak-Kasım dönemi itibarıyla yüksek teknolojili ürün ihracatı %3, orta yüksek teknolojili ürünlerle birlikte toplamda bu oran %36,6 olarak gerçekleşti.
- İthalatta ise 2022 Kasım ayında yüksek teknolojili ürün ithalatı %9,7 düzeyinde gerçekleşti. Yüksek ve orta yüksek teknolojili ürün ithalatı %51,2 ile toplam ithalatın yaklaşık yarısını oluşturdu. Ocak-Kasım dönemine bakıldığında ise, en yüksek ithalat artış %52,2 ile orta düşük teknolojili ürünlerde gerçekleşti. Yüksek teknolojili ürün ithalatı ise %1,7 oranında düştü.

BAŞLICA MAKRO EKONOMİK GÖSTERGELER

- **GSYH:** GSYH III. çeyrekte (Temmuz-Eylül) %3,9 oranında arttı. En yüksek artış %21,6 ile II. çeyrekte olduğu gibi finans ve sigorta faaliyetlerinde gerçekleşti.

- **Fiyat İstikrarı:**
  - **Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE)** yıllık bazda Kasım 2020'de %14; Kasım 2021'de %21,31; Kasım 2022'de ise %84,39 oranında arttı.
  - **Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE)** yıllık bazda Kasım 2020'de %23,11; Kasım 2021'de %54,62; Kasım 2022'de %136 oranında arttı. Yİ-ÜFE'de en yüksek artış %442,97 ile elektrik, gaz buhar sektöründe gerçekleşti.
  - **Tarımsal Girdi Fiyatları Endeksi** Kasım ayında %2,68, yıllık bazda bir önceki yılı Kasım ayına göre ise %134,76 oranında arttı. Tarımsal GFE'de en yüksek artış %196,89 enerji ve yağlarda gerçekleşti. Gübre ve geliştiricilerde fiyat artışları %192,52, hayvan yeminde %140,86 olarak kaydedildi.

- **İşsizlik:** İşgücüne katılım oranı 2022/III. çeyreğinde %52,8 oldu. İşgücünün %47,5'i istihdam edildi. İşsizlik oranı III. çeyrekte %10 olarak gerçekleşti. İşsizlik kadınlarda %12,8, erkeklerde %8,7 oldu. 15-24 yaş arası genç işsizlik oranı %19,1 olarak gerçekleşirken, genç işsizliği kadınlarda %24,7, erkeklerde %16,1 olarak kaydedildi.

- **Dış Ticaret:** İhracat, Ocak-Kasım 2022 döneminde, bir önceki yılın aynı dönemine göre %11,4 artarak 214 milyar 476 milyon dolar, ithalat %33,5 artarak 311 milyar 463 milyon dolar olarak gerçekleşti. Dış ticaret açığı Kasım 2022'de %60,7 oranında artışla 8 milyar 756 milyon ABD doları oldu. Ocak-Kasım 2022 döneminde ihracat %13,9, ithalat %36,6 oranında arttı. İhracatın ithalatı karşılama oranı 2021 yılının ilk on bir ayında %83,8 iken, 2022 yılının Ocak-Kasım döneminde %69,9'a geriledi. Böylece Ocak-Kasım döneminde dış ticaret açığı %153,4 artışla 99 milyar 805 milyon ABD dolarına ulaştı.

Hazırlayanlar:	**İletişim:**
Prof. Dr. Betül GÜR (Merkez Müdürü) Efe UZGÖREN (Merkez Asistan Öğrenci) Doğukan YAZKAN (Merkez Asistan Öğrenci)	spkm@ticaret.edu.tr **+90 444 0 413**

ÖNEMLİ: Bu yayın sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Bülten ulusal ve uluslararası resmi kurumların güncel verileri derlenerek hazırlanmaktadır. İstanbul Ticaret Üniversitesi, bültendeki bilgilerin kullanılmasından kaynaklı olarak doğabilecek ekonomik, finansal, hukuki vb. zararlardan doğrudan ya da dolaylı olarak sorumlu değildir. Bültende yer alan bilgilerden kaynak gösterilmek suretiyle faydalanılabilir.